

לשונם אגרי - שמחה וריקוד

107  
1. (לוי ויהי 16) תחג 57

א"הידך. קבלת חו"ל שזה אינו אלא להשלמה, אבל מכ"מ אין מקרא יוצא מידי פשוטו ג"כ, דבכלל לשון תחוג משמע שמחה הצאה בריקודים ומחולות כמ"כ נס' שמות ה' ג' בלשון ויחגו לי, דמשמעו שמחת ריקודים לפני ה' היינו ויגילו ברעדת קודש, וה"נ משמעות תחוג לה' אלהיך וכלאי בחגיגה ד"י ב' דחגו חגא הוא. וזהו דאי ברצה פ' אמור פ"ל עה"פ שובע שמחות את פניך דבסוכות יש שבע שמחות סוכה וד' מיניס וחגיגה ושמחה, ומקשה אם שמחה למה חגיגה ואם חגיגה למה שמחה, ומשני אמר ר' אבין משל לשנים שנכנסו אלל הדין ולית אן ידעין מאן נחא אלא מאן דנסיב בעיין בידיה אן ידעין דהוא נלוויאל, כך ישראל ועובדי כוכבים היו באין ומקטרגין לפני הקב"ה ברה"ו ולית אן ידעין מאן נחא אלא במה שישראל יולאין מלפני הקב"ה ולולבין ואתרוגין בידיהו אנו יודעין דישראל אינון נלוויאל, ופי' המפרשים חגיגה היינו קרבן חגיגה, ונמקשו בפ"י הקושאל אם חגיגה למה שמחה כו' וגם בפ"י הישוב, ולי נראה שאין הפי' קרבן חגיגה דל"כ אמאי לא חשיב ראייה ג"כ, אלא פי' חגיגה היינו ריקודים, וזהו דמקשה למאי נטוינו על שמחה וחגיגה הכי היינו הך, ומשני דהוא אום על הניעות כמו לולב שמורה על הניעות, ומעשה ניחא דכתיב תרי מ"ע, דמלות ריקוד אינו מנד שמחה כדרך השמחה שמביאה ליד ריקוד, אלא ריקוד הוא למות על הניעות, ול"כ אפשר דאפילו אינו שמח בלב מכ"מ מזה לרקד: כי יברכך וגו' והיית אך שמח. הוא עעס על מלות התורה לחוג ולשמח במקום אשר יבחר ה', באשר שאז זמן אקיפה בשפע ברכה ומטבע האדם להיות שמחתו יולא כפעולה ואחריותה חוגה כדרך שמחה

של הוללות, וכדאי בקדושין דפ"א סקבא דשמח רינגלא, על כן נזה ה' לבל ולשמח במקום אשר יבחר ה', ושם יהיה מזהר עפ"י מורא מקדש, וזהו דבר הכתוב כי יברכך וגו' והיית אך שמח, בלי שום מערכות מלוא ומורא ה', ומי יודע מה שיהי יולא מזה, על כן אני מנזה שמחוגי לה' במקום אשר יבחר ה'. ולפי דברינו לעיל בפ"י המדרש יש לפרש עוד דהוא טעם על הלוי במקום אשר יבחר ה', דאי תחוג במדינה וצאה שמחת החג מחמת ברכת האסיף, והיית אך שמח פי' בלי ריקודין, כמו השמח בפני עצמו על טובו ואין אחר עמו, מש"ה נזה הקב"ה להיות במקום אשר יבחר ה', ושם תהיה שמחה כללית מכל ישראל, וישמחו על הניעות בקיום האומה והליכותיה בקודש, וזהו יבא לריקודים ג"כ. והדרש על והיית אך שמח זה שמיני ערבת, ומתפרש ג"כ כמ"כ, דבסוכות דיש לכל ישראל מצות סוכה, וידוע בסוטה ד"ד דמלוא בעידן דעסיק בה מיהא אגוני ומללי, ואין לחוש כ"כ להוללות, משא"כ שמיני ערבת שאין בו מעשה המלוא מש"ה יש להזהר בשמחתו:

6. גמור 27  
בלצה י' י

דזה שאומרים הלל ומזכרים ביום שמחת תורה, אינו משום שפיקא דיומא של שמיני ערבת, אלא משום שמחת גמרה של תורה, והיינו משום דזהו כעין חנוכה בית המקדש. ונראה דמשום הכי משונה קריאת התורה דזה היום מדיני קריאת התורה בכל השנה, והיינו משום דהוא כמו יום חנוכה המזבח דמשונה הצאת הקרבנות מדיני הקרבנות בכל השנה, כמו שכתבתי לעיל ו' י' עיין שם, כן היום ביום סיום התורה משונה מנהגיה מכל השנה. ובאמת הוא זה צעת שאנחנו בגלות והשגחת ה' עלינו על ידי ד' אמות של הלכה הוא דבר אחד עם חנוכה המזבח בזמן שישראל בארץ ישראל ובית המקדש קיים, שהשגחת ה' עלינו ושכינתו היה תלוי בעבודת בית המקדש, שמשום הכי כתיב בכרובים שעשה שלמה ופניהם לבית, ללמדנו שגם עיני ה' וגם עינינו תלויות על הבית כמ"כ בפרשת תרומה ובפרשת פקודי. כך בזמן הזה סיום התורה והתחלתה הוא שמחת לבנו. דרך כלל אין שמחת ישראל כמו בזמן שאנחנו עושים קיבה להשכיך את אלהי ישראל בקרבנו, כי הוא חיינו:

2. שמחה א' ויחגו לי, שעלינו שמחה הבא

במחולות וריקודים כדאי בחגיגה דף י' ב' דה"ק רחמנא אכלו ושחו וחו חגא, ועיין להלן כ"ג י"ד ובס' דברים ע"ז ט"ו, ובכ"מ, אמנם לשון ויחגו לי משמעו לפני, היינו גילו ברעדה הוי"נד לפני ה' ושמח, וזה א"א בכל המון, וגם ברגלים ובצהמ"ק אע"ג שהכל היו חייבים בקרבנות חגיגה ושמחה, מכ"מ לא הכל רקדו וחלו בצהמ"ק לפני ה', כ"א חסידי הדור כדאיחא בסוכה פ"ה [דכ"א ודכ"ג], משום שאסור לשמות בפעולת הריקוד שם כי אם מי שיש לו רוח גבוהה של אהבת ה' ומשחק לפני ה' ואי, וכן הבין פרעה בחכמתו כי ויחגו לי, אינו אלא באנשי המעלה מישראל, ע"כ הבין כי רק אותם הם מנקשים, ומשמעות עמו, מתפרש כ"פ על המיוחדים לי, כמו הגד לעמי פשעם דמשמעו אלו תלמידי חכמים.

3. שמחה ז'

ש"ש רגלים. וכל העיני, אינו מדוקדק סדר המקרא ולא יראו פני ריקס אחר חג המלות, והלא מקומו אחר מקרא שלש פעמים בשנה יראה וגו', אלא העיני דבזה המקרא נשמע שפי אזהרות, חדל תחוג. שיעשה חג שמחה וריקוד, כלשון הגמ' חגיגה ד"י ב' דחוגו חגא היינו להרבות שמחה. שיהי ל"י. לנהוג בהם קדושה, שיהא החג בשבילי ולראות פנים בעורה

4. דרינו י' ז'

כי אם לפני וגו' ושמחת וגו'. להגיע לזה המכלית שהוקדש מחלה לזה: בכל מש"ח ידך. מה שיהא לנך שמה מעסקיך, ובטבע האדם שלא לנו ולשקוט כי אם להוילא שמחת לב לפעולה במשחה וכדומה, על כן מהא שמחה זו בירושלים לפני ה', וזהו משומר משמך דבר שמגיע מעיני שמחה.

5. ויחגו לי ז'

ויאכלו וישתו הוא והאנשים אשר עמו. מספר הכתוב דשמחו פעל נשואין, ולא אירוקין. ומש"ה כתיב והאנשים אשר עמו, ולא כמו לעיל ל"ב והאנשים אשר אתו, היינו משום דעמו משמע השמות בלוותא אסת יותר ממשמעות אמו כמ"כ לעיל כ"ב ג' ובכ"מ, ואין שמחה פי אם ברמזות יחד עם אחרים בלוותא (א)